

INTERPRETAREA SEMNELOR ESTIMATIVE ALE INFRAȚIUNII DE EXCES DE PUTERE SAU DEPĂȘIRE A ATRIBUȚIILOR DE SERVICIU (ART. 328 C.PEN. AL R. MOLDOVA) ÎN PROCESUL DE INSTRUIRE A STUDENȚILOR

Radion COJOCARU

*doctor în drept, conferențiar universitar,
director al Școlii doctorale Științe penale și drept public
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

Vladimir PUICĂ,

doctorand, Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Rezumat

Infrațiunea de exces de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu incriminată la art. 328 C.pen. al R. Moldova este descrisă prin intermediul unor semne estimative care comportă dificultăți la interpretarea judiciară și doctrinară. Mai mult decât atât, unele dintre aceste semne au fost declarate anticonstituționale, fapt ce a restrâns substanțial sfera de aplicare a răspunderii penale pentru o infrațiunea sus-menționată. Acest studiu este dedicat criteriilor de interpretare a semnelor estimative aferente infrațiunii incriminate la art. 328 C.pen. al R. Moldova, iar ca finalitate a fost propus un criteriu de clasificare a acestor semne reieșind din exigențele pe care le implică principiul legalității incriminării.

Cuvinte cheie: exces de putere, depășire a atribuțiilor de serviciu, semn estimativ, legalitatea incriminării etc.

Summary

The offence of power excess or exceeding the service attributions incriminated by art. 328 of the Criminal Code of the Republic of Moldova is described by means of estimating signs that involve difficulties in judicial and doctrinal interpretation. Moreover, some of these signs were declared unconstitutional, which substantially restricted the sphere of criminal liability for the above-mentioned crime. This study is dedicated to the criteria for interpreting the estimated signs related to the crime incriminated by art. 328 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, and finally, a criterion for classifying these signs was proposed, based on the requirements implied by the principle of legality of incrimination.

Keywords: power excess, exceeding of the service duties, estimative sign, legality of the incrimination etc.

1. În limitele incriminatorii ale art. 328 C.pen. al R. Moldova sunt stipulate două infrațiuni prin care poate fi comisă fapta de „exces de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu”. Prima infrațiune este incriminată la

art. 328 alin. (1) C.pen al R. Moldova și constă în: „Săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice”. În esență norma prevede răspunderea penală pentru excesul de putere propriu-zis, care constă în depășirea de către persoana publică sau persoană cu funcție de demnitate publică a limitelor competenței funcționale.

Cea de a doua infracțiune, formulată ca modalitate specială a excesului de putere sau a depășirii atribuțiilor de serviciu este consacrată la art. 328 alin. (1¹) C.pen. presupune: „Refuzul neîntemeiat de eliberare a actului permisiv care a condus la restrângerea dreptului de desfășurare a activității de întreprinzător, inclusiv desfășurarea neîntemeiată a unor controale, dacă aceasta a cauzat daune drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, în valoare de cel puțin 10 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei”.

Potrivit art. 328 alin. (2) C.pen. se agravează răspunderea penală pentru acțiunile sus-menționate dacă au fost comise *cu aplicarea armei*. Forma deosebit de agravată a excesului de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu este consacrată la art. 328 alin. (3) C.pen. și presupune comiterea faptei în prezența a trei circumstanțe calificative: *săvârșirea faptei de o persoană cu funcție de demnitate publică; săvârșirea în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale; soldate cu urmări grave*,

2. Din interpretarea textului de lege al art. 328 C.pen. al R. Moldova reiese că infracțiunea examinată este descrisă prin intermediul a trei semne estimative (definitorii) care caracterizează această componentă de infracțiune:

- daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice [art. 328 C.pen.];
- daune în proporții considerabile intereselor publice [art. 328 C.pen. alin. (1) C.pen.];
- urmări grave [art. 328 alin. (3) C.pen.].

Prin intermediul acestor semne legiuitorul descrise urmările prejudiciabile ale excesului de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu, marcând astfel gradul prejudiciabil al infracțiunii prin prisma schimbărilor pe care acțiunea criminală trebuie să le producă în lumea obiectivă. Fără constatarea unuia dintre semnele alternative sus-menționate nu poate fi identificată componentă de infracțiune descrisă la art. 328 alin. (1) C.pen. al R. Moldova. Prin urmare, organele abilitate de a aplica legea penală în fiecare,

caz în parte, prin estimarea acestor semne estimatorii, trebuie să constate dacă fapta prejudiciabilă întrunește sau nu condiția de gravitate cerută de lege.

În doctrina penală de specialitate, autorul V. Kudreavțev a desemnat semnele estimative sau de evaluare ca fiind acele situații juridice la baza constatării cărora stă conștiința juristului ce aplică legea penală, prin luarea în considerație a prevederilor Codului penal și a împrejurărilor de fapt ce caracterizează cauza penală concretă [1, p. 134].

De pe aceleași poziții autorul A. Borodac afirmă că existența noțiunilor definatorii în legea penală se explică prin aceea că ele permit a lua în considerație schimbarea condițiilor social-politice și economice, circumstanțele specifice ale cauze penale, dat fiind faptul că acestea nu întotdeauna pot fi exprimate și consfințite în lege [2, p. 63].

Într-o altă lucrare, autorul mai susține că semnele de evaluare se stabilesc în interpretările efectuate de însuși legiuitor, de hotărârile Plenului CSJ, de practica judiciară, de conștiința juristului [3, p. 69].

Într-o viziune mai recentă exprimată în literatura de specialitate autohtonă se consideră că semnele estimative ale dreptului penal sunt concepțe juridico-penale neconcretizate în lege sau alt act normativ-juridic, menite să reflecte nu obiectul în plenitudine a sa, ci proprietățile sau relațiile acestuia, conținutul cărora este stabilit de către persoana care aplică norma juridico-penală, în baza circumstanțelor concrete ale cazului [4, p. 58].

În viziunea autorului rus A. Malinovski conceptul de „semn estimativ” presupune descrierea unor fenomene și procese ale realității juridice prin criterii generale. În activitatea practică aceste semne se stabilesc prin interpretarea normei juridice sau în baza unor clarificări și explicații făcute de instanțe superioare, precum și prin noțiuni reglementate de acte subordonate legii [5, 234].

În accepțiunea lui S. Șumilov semnele definatorii cu caracter penal sunt semnele care se conțin în normele penale și care sunt concretizate de către organul aplicativ prin evaluarea factorilor care determină aplicarea legea penală [6].

3. În literatura de specialitate au fost evidențiate mai multe criterii de clasificare ale semnelor estimative ale componenței de infracțiune.

Un prim criteriu se referă la elementele componenței de infracțiune cărui îi aparține respectivul semn. În funcție de acest criteriu distingem: a) semne estimative care se referă la obiectul infracțiunii; b) semne estimative care se referă acțiunea sau inacțiunea prejudiciabilă, urmarea prejudiciabilă, metoda și mijloacele de comitere a infracțiunii; c) semne estimative care se referă la motivul și scopul de comitere a infracțiunii; d) semne care se referă

la subiectul infracțiunii [6].

În viziunea noastră semnele estimative pot fi clasificate în două categorii:

- semne estimative a căror gravitate poate fi evaluată în baza unor criterii legale stabilite de către legiuitor;
- semne estimative pentru care legiuitorul nu prevede careva criterii în baza cărora ar putea fi evaluat gradul de gravitate.

La prima categorie se atribuie semnele estimative pentru evaluarea cărora sunt instituite expres criterii legale prin care poate fi apreciată gravitatea acestora de la caz la caz. De exemplu, pentru determinarea *daunelor materiale în proporții considerabile* pot fi folosite următoarele criterii estimative prevăzute expres în dispoziția art. 126 alin. (2) C.pen., prin care se va determina în fiecare situație dacă dauna patrimonială este sau nu considerabilă pentru victimă:

- valoarea bunurilor pentru victimă;
- cantitatea bunurilor pentru victimă;
- însemnătatea bunurilor pentru victimă;
- starea materială a victimei; venitul victimei;
- existența persoanelor întreținute de către victimă; alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei.

Cu referință la art. 328 C.pen. se poate constata că la categoria acestor semne poate fi atribuit semnul exprimat prin sintagma *daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice*. În privința acestui semn legiuitorul, la art. 126 alin. (2) C.pen. prevede în calitate de criteriu de evaluare „gradul de lezare” a acestor drepturi și interese ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

La cea de a doua categorie se atribuie semnele estimative pentru evaluarea cărora legiuitorul nu instituite expres criterii legale prin care acestea pot fi stabilite în procesul de calificare al infracțiunilor.

Infracțiunea de exces de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu (art. 328 C.pen.) este descrisă prin prisma a două semne de acest fel. Este vorba despre semnul descris prin expresia „daune în proporții considerabile intereselor publice” [art. 328 alin. (1) C.pen.] și „urmări grave” [art. 328 alin. (3) C.pen.].

În doctrina de specialitate se arată că pentru determinarea acestor semne poate fi utilizată interpretarea judiciară, interpretarea logică și interpretarea doctrinară a legii penale [2, p. 126-127].

De exemplu, potrivit Hotărârii Plenului CSJ al Republicii Moldova *Cu privire la aplicarea legislației, referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribu-*

.....
țiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu nr. 7 din 15.05.2017: „La aprecierea caracterului considerabil al daunei nepatrimoniale, cauzate interesului public, instanțele de judecată vor ține cont de anumiți factori, precum: statutul și poziția oficială a persoanei care a comis fapta; durata activității infracționale a făptuitorului; caracterul sistematic sau unitar al activității infracționale; numărul de persoane afectate de actele nejustificate sau ilegale ori deciziile adoptate și amprenta lor la nivel local, național sau internațional; nivelul autorităților, ale căror reputație a fost afectată; gradul de lezare a credibilității autorității sau instituției, în care activează făptuitorul; impactul ingerinței, în funcționarea normală a autorității de stat și tipul acestei ingerințe etc. La examinarea acestei întrebări, trebuie să se țină seama de faptul că, uneori, un act și consecința infracțională pot fi inseparabile (de exemplu, activitățile ilegale ale unei persoane publice constituie, în același timp, deprecierea reputației unei autorități publice)” [7].

De asemenea, potrivit aceluiași Hotărâri explicative a CSJ „urmările grave” ce apar în conținutul agravat al infracțiunilor, prevăzute la lit. c) alin. (2) art. 327 CP, lit. d) alin. (3) art. 328 CP, lit. b) alin. (2) art. 329 CP, au o natură estimativă, motiv din care existența sau inexistența urmărilor grave și dimensiunea graduală a acestora (obișnuită, considerabilă, gravă) trebuie să fie stabilită de instanță, în fiecare caz în parte [7].

La „urmări grave” se raportează: daune manifestate în proporții deosebit de mari; sistarea activității unei autorități, a unei instituții ori întreprinderi; survenirea insolvenței unei întreprinderi ori lichidarea acesteia; sinuciderea sau tentativa de sinucidere a victimei sau apropiaților ei; survenirea decesului victimei (cu excepția lit. b) alin. (2) art. 329 CP, dat fiind incidența lit. a) alin. (2) art. 329 CP); inundarea spațiilor în care locuiesc persoane; provocarea unor accidente în transportul de persoane; provocarea prăbușirii clădirilor și construcțiilor locuite; provocarea alunecărilor de teren; pieirea în masă a animalelor; provocarea ruperii barajelor; provocarea unor contagieri; provocarea avariilor, catastrofelor; provocarea unui dezastru ecologic sau social etc. [7].

În hotărârea sus-menționată se mai statuează că acuzatorii de stat sunt obligați să indice în rechizitoriu criteriile și să precizeze circumstanțele, care au servit drept temei de a concluziona prezența uneia dintre urmările prejudiciabile indicate *supra*, precum și natura dreptului, respectiv, interesului lezat, invocându-se actul normativ, care asigură protecția efectivă a acestor prerogative. Această obligație este atribuită și instanței de judecată, care, la rândul său, le va indica în partea descriptivă a sentinței (în limitele conținutului rechizitoriului) [7].

4. Dificultatea procesului de interpretare a „semnelor estimative” ale

componentelor de infracțiune este determinat atât de factori obiectivi, cât subiectivi.

La categoria factorilor obiectiv poate atribuită însăși lipsa reglementărilor penale prin care s-ar stabili anumite criteriile măsurabile în baza cărora urmează a fi determinate la calificare semnele estimative (definitorii) ale componentei de infracțiune. Cu referință la infracțiunea de exces de putere este vorba de „daunele în proporții considerabile intereselor publice” – [art. 328 alin. (1) C.pen.] și „urmări grave” – [art. 328 C.pen. alin. (3) C.pen.].

La categoria factorilor subiectivi poate fi atribuită conștiința juridică scăzută a interpretului legii penale, pregătirea precară a specialiștilor în domeniul dreptului penal sau chiar lipsa de experiență a acestora la interpretarea legii penale.

În afară de aceasta, existența unor semne cu caracter estimatoriu oferă posibilitatea unei aprecieri subiective a normelor penale, aprecieri care nu de fiecare dată se subscriu voinței legiuitorului. Mai mult decât atât, aceste aprecieri favorizează aplicare arbitrară a legii penale prin încălcarea gravă a principiului legalității incriminării.

Este bine știut că normele penale formulate prin semne definitorii sunt lipsite de claritate și previzibilitate la descrierea conduitelor criminale. Acest lucru duce la încălcarea condițiilor de calitate ale normelor penale ce-rute de principiul legalității incriminării statuat în prima parte a textului de la art. 7 paragr. 1 din CEDO, potrivit căruia: „Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional”.

Legalitatea incriminării, după cum este prevăzută în textul sus-menționat al Convenției, este un principiu din materia dreptului penal, destinat asigurării unei protecții efective împotriva urmărilor și condamnărilor penale arbitrare din partea autorităților. Acest principiu se referă la condamnărilor pentru faptele care constituie infracțiuni potrivit normelor dreptului penal intern [8, p. 129].

Noțiunea de „lege” folosită la art. 7 din Convenție corespunde cu cea a „legii” care apare în alte articole ale Convenției; ea implică condiții calitative, inclusiv cele legate de accesibilitate și previzibilitate [9].

O normă este **accesibilă și previzibilă** numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să-și corecteze conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă. Legea trebuie să fie accesibilă într-un mod adecvat: cetățeanul trebuie să aibă un indiciu adecvat, în circumstanțe concrete, asupra reglementărilor legale aplicabile” [10].

Persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală [11]. Atunci când un act este privit ca infracțiune, judecătorul poate să precizeze elementele constitutive ale infracțiunii, dar nu să le modifice, în detrimentul acuzatului, iar modul în care el va defini aceste elemente constitutive trebuie să fie previzibil pentru orice persoană consultată de un specialist [12].

Prin urmare, potrivit standardelor ChEDO o infracțiune trebuie să fie clar definită de lege și că această condiție se consideră îndeplinită atunci când individul poate cunoaște din textul dispoziției relevante sau, dacă este necesar, folosind interpretarea acesteia de către instanțele judecătorești sau de un aviz juridic explicativ cu referire la acte și omisiuni ar implica răspunderea sa penală.

Astfel, principiul legalității incriminării impune legiuitorului exigențe importante în planul tehnicii legislative. Sub acest aspect, se impune cerința elaborării unor texte simple și clare, conținând formulări de cât o mai mare transparență și accesibilitate publică. În funcție de calitatea elaborării textelor de drept penal se află nu numai gradul de adresabilitate, dar și aptitudinea de a evita arbitrariul judiciar, favorizat întotdeauna de exprimările vagi și imprecise ale legii penale.

Exigențele care decurg din gradul înalt de evoluție a standardelor justiției penale denotă faptul că norma penală trebuie să fie formulată cu precizie și claritate maximă, astfel încât, pe de o parte, din conținutul acesteia să derive comportamentul criminal concret ce se pretinde a fi pedepsit, iar pe de altă parte, să nu lase loc de interpretări abuzive din partea autorităților. Prin urmare, considerăm că legiuitorul național trebuie să facă un efort în plus în ceea ce privește fie reformularea, fie dezincriminarea infracțiunilor descrise prin intermediul semnelor estimative sau definitive.

După cum conchide pe bună dreptate autorul N. Giurgiu, principiul legalității incriminării pretinde legiuitorului adoptarea unor texte cât mai complete pentru a acoperi toate ipotezele de bază ale incriminării și cât mai precise pentru a servi la stabilirea comodă și exactă a sensului unor termeni sau expresii și la determinarea faptei fără echivoc a limitelor reale ale câmpului incriminării [13, p. 27].

Pe de altă parte, ca urmare firească a legalității incriminării, judecătorilor nu le revine nici un rol în procesul de creare a normelor de drept penal, drepturile și obligațiile puterii judecătorești înscriindu-se numai în sfera aplicării acestor norme la cazurile concrete, în limite și proceduri dinainte prestabilite prin lege. Cu alte cuvinte, nefiind creator de normă juridică, judecătorul nu are dreptul de a institui noi infracțiuni pentru uzul uneia sau a mai multor cauze și nici de a modifica pe cale existente în lege [13, p. 27].

Plecând de la ideea că dreptul autohton face parte din cadrul sistemului de drept continental pentru care precedentul judiciar în calitate de izvor formal al dreptului este străin, interpretarea noțiunilor de „estimative” sau „definitorii” prin atribuirea unor modalități de comitere a infracțiunii ne-specificate de legea penală i-ar atribui judecătorului calitatea de creator al normelor penale. Precedentul judiciar cu caracter normativ este însă complet străin sistemului de drept continental (romano-germanic), din care face parte și sistemul de drept al Republicii Moldova – unde doar legiuitorul este creatorul normelor de drept material sau formal [14, p. 62-63].

5. Utilizarea în legea penală a semnelor estimative fără prevederea unor criterii legale de evaluare în activitatea practică de transpunere în viață a legii penale contravine principiul legalității incriminării. Asemenea formulări sunt ambigue și nu întrunesc condițiile de claritate și previzibilitate ale legii penale. Nici judecătorul, nici interpretul doctrinar al legii penale nu trebuie să-l substituie pe legiuitor și să intervină acolo unde legea penală nu este clară.

Din atare rațiuni atât semnul „daune în proporții considerabile intereselor publice” – [art. 328 alin. (1) C.pen.], cât și semnul „urmări grave” – [art. 328 C.pen. alin. (3) C.pen.] ce caracterizează excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu au fost declarate anticonstituționale de către Curtea Constituțională a R. Moldova.

În speță, prin Hotărârea Curții Constituționale din 27.06.2017, la examinarea prevederilor art. 328 alin. (1) din Codul penal, Curtea a constatat că una din urmările prejudiciabile ale infracțiunii de exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu o constituie cauzarea unor daune considerabile „intereselor publice”. Curtea a constatat că art. 328 alin. (1) din Codul penal prevede o infracțiune materială și include interesul public în urmările prejudiciabile ale acesteia, însă norma de trimitere (art. 126 alin. (2) din același cod), în temeiul căreia se evaluează *in concreto* prejudiciul cauzat în fiecare caz, nu stabilește *expressis verbis* „interesul public” ca valoare socială care poate fi determinată. În speță, Curtea subliniază că lipsa unor prevederi pentru evaluarea caracterului considerabil al urmărilor prejudiciabile cauzate intereselor publice deschide un teren larg arbitrarului, existând riscul ca acțiunile persoanei publice care depășesc limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, indiferent de gravitatea faptei săvârșite, să cadă sub incidența normei penale. Concluzionând cele menționate, Curtea reține că utilizarea în art.328 alin. (1) din Codul penal a noțiunii „intereselor publice”, care constituie o noțiune generică, ce nu poate fi definită, încalcă articolele 1 alin. (3) și 22 din Constituție (principiul legalității incriminării și pedepsei penale), precum și articolul 23 din Constituție (calitatea legii pe-

nale) [15].

Într-o altă speță, Curtea a remarcat că nu există niciun text normativ care ar defini noțiunea de „urmări grave”, utilizată în articolul 328 alin.(3) lit.d) din C.pen. De asemenea, legea nu stabilește nici un criteriu material care să cuantifice gravitatea urmării prejudiciabile. Astfel, există riscul ca gravitatea să fie apreciată în baza unor criterii arbitrare și discreționare de către cei dotați cu competența aplicării legii penale. De asemenea Curtea a reținut că, având în vedere multitudinea semnificațiilor acestei sintagme, destinatarul normei penale nu poate cunoaște care este acțiunea/inacțiunea prohibită astfel, încât să-și adapteze conduita în mod corespunzător. În practică, stabilirea acestora nu poate fi făcută de către cei competenți să aplice legea penală, decât în baza unor criterii lipsite de suport legal. Chiar dacă se face apel la consultanța de specialitate, destinatarul normei ar putea fi privat de posibilitatea conformării cu prevederile legale. Curtea menționează că norma contestată îi acordă instanței de judecată o marjă largă de discreție, fapt care a generat o practică judiciară neunitară (a se vedea: decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 27 ianuarie 2015, în dosarul nr.1ra-1/15; decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 12 mai 2015, în dosarul nr.1ra-394/2015; decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 29 septembrie 2015, în dosarul nr.1ra-822/2015). De asemenea, Curtea a constatat că unii judecători care s-au confruntat cu problema calificării cazurilor cu „urmări grave” au aplicat direct Convenția Europeană, menționând, între altele, că pentru a se reține un astfel de semn calificativ, este necesar să fie cunoscut conținutul acestuia, iar condamnarea persoanei în baza unor asemenea norme ar genera instituirea unui regim represiv și nu a unuia preventiv (hotărârea Judecătoriei Centru, municipiul Chișinău, din 12 mai 2015, în dosarul nr.1-23/2015) [16].

În temeiul celor menționate Curtea Constituțională a concluzionat că în lipsa unor repere fixe, inclusiv normative, calificarea urmărilor prejudiciabile ale infracțiunii ca fiind „urmări grave” se face la discreția celor care aplică legea penală, justițiabilul aflându-se într-o stare de insecuritate juridică. Rezumând cele enunțate *supra*, Curtea conchide că prevederile articolului 328 alin.(3) lit.d) din C.pen. sunt formulate de o manieră imprecisă și neclară și le conferă autorităților care le aplică o marjă excesivă de discreție. Prin urmare, ele nu îndeplinesc standardul calității legii penale, fiind contrare articolelor 1 alin.(3) și 22, coroborate cu articolul 23 alin.(2) din Constituție [16].

Descrierea componentei de infracțiunii de exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu prin intermediul semnelor estimative face dificilă și chiar pe alocuri imposibilă aplicarea art. 328 C.pen. în privința unor fapte

ale persoanelor publice care în esență comportă pericol social și face necesară aplicarea legii penale. Aceste fapte se află în afară câmpului incriminator nu din cauza lipsei gradului prejudiciabil, ci din cauza lipsei unei legi specialitate care ar corespunde standardelor de calitate pretinse de principiul legalității. Din atare rațiuni considerăm oportună de *lege ferenda* propunem fie înlocuirea acestor noțiuni estimative cu definiții clare și precise, prin care să fie concretizate urmările prejudiciabile, fie prevederea de către legiuitor a unor criterii legale în baza cărora aceste urmări să fie evaluate.

Referințe bibliografice:

1. Кудрявцев В.Н., Общая теория квалификации преступлений, Москва, Юридическая литература, 1972.
2. Borodac A. Drept penal, Calificarea infracțiunilor. Chișinău, Ed. Știința, 1996, 63.
3. Borodac A. Gherman M. Calificarea infracțiunilor. Chișinău, Ed. Tipografia Centrală, 2006, p. 69.
4. Lealin Iu. Teoria semnelor estimative în dreptul penal substanțial: blocul conceptual. În: Revista Institutului Național de Justiție. Nr. 1, 2011.
5. Малиновский А.А. Оценочные понятия в законодательстве. În: Законодательная техника современной России: состояние, проблемы совершенствования. Сборник статей. В 2 т. / Под ред. В.М.Баранова, 2001. Т. 1.
6. Шумилова О. С. Оценочные понятия в уголовном кодексе Российской Федерации и их использование в правоприменительной деятельности. Диссертация на соискание степени кандидата юридических наук. Москва, 2002. <https://www.dissercat.com/content/otsenochnye-ponyatiya-v-ugolovnom-kodekse-rossiiskoi-federatsii-i-ikh-ispolzovanie-v-pravopr> (accesat la 20.09.2020).
7. Hotărârea Plenului CSJ al Republicii Moldova Cu privire la aplicarea legislației, referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu nr. 7 din 15.05.2017. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=216 (accesat la data de 15.02.2020).
8. Cojocar R. Larii Iu. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia Dreptului penal. Suport de curs. Ed. Cartea Militară, Chișinău, 2020, p. 129. (p. 137). ISBN 978-9975-3362-8-4.
9. Hotărârea ChEDO din 25.10.2015, Vasiliauskas v. Lituania.
10. Hotărârea ChEDO in 23.03.1983, Silver și alții v Regatul Unit.

11. Hotărârea ChEDO din 25.05.1993, Kokkinakis v. Grecia.
12. Hotărârea ChEDO din 7.05.1982, X. v. Regatul Unit.
13. Giurgiu N. Legea penală și infracțiunea (doctrină, legislație, practică judiciară), Ediție revăzută și adăugită, Ed. GAMA, 1995, p. 27.
14. Cojocaru R. Politica penală a Republicii Moldova în domeniul criminalizării și decriminalizării: tendințe actuale și soluții de perspectivă. În: Criminalitatea în spațial Uniunii Europene și al Comunităților Statelor Independente: evoluție, tendințe, probleme de prevenire și combatere. Materialele conferinței științifico-practice internaționale din 12-13 iunie 2012. Ed. Academiei „Ștefan cel Mare” al MAI al R. Moldova, Chișinău, 2012, p. 58-64. ISBN 978-9975-4407-2-1. 401 p.
15. Hotărârea privind excepția de neconstituțională a unor prevederi ale articolului 328 alin. (1) din Codul penal (excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu) din 27.06.2017 (sesizările nr. 113g/2016 și nr. 8g/2017). <http://www.constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/roh2227062017ro7bc1c.pdf>.
16. Hotărâre privind excepția de neconstituționalitate a articolului 328 alin. (3) lit.d) din Codul penal – excesul de putere și depășirea atribuțiilor de serviciu soldate cu urmări grave (Sesizarea nr.94g/2018) nr. 22 din 01.10.2018. În baza de date Moldlex (accesat la data de 03.09.2020).